

TUTKIMUSEETTINEN
NEUVOTTELUKUNTA

FORSKNINGSETISKA
DELEGATIONEN

FINNISH ADVISORY BOARD
ON RESEARCH INTEGRITY

Työryhmä 2.

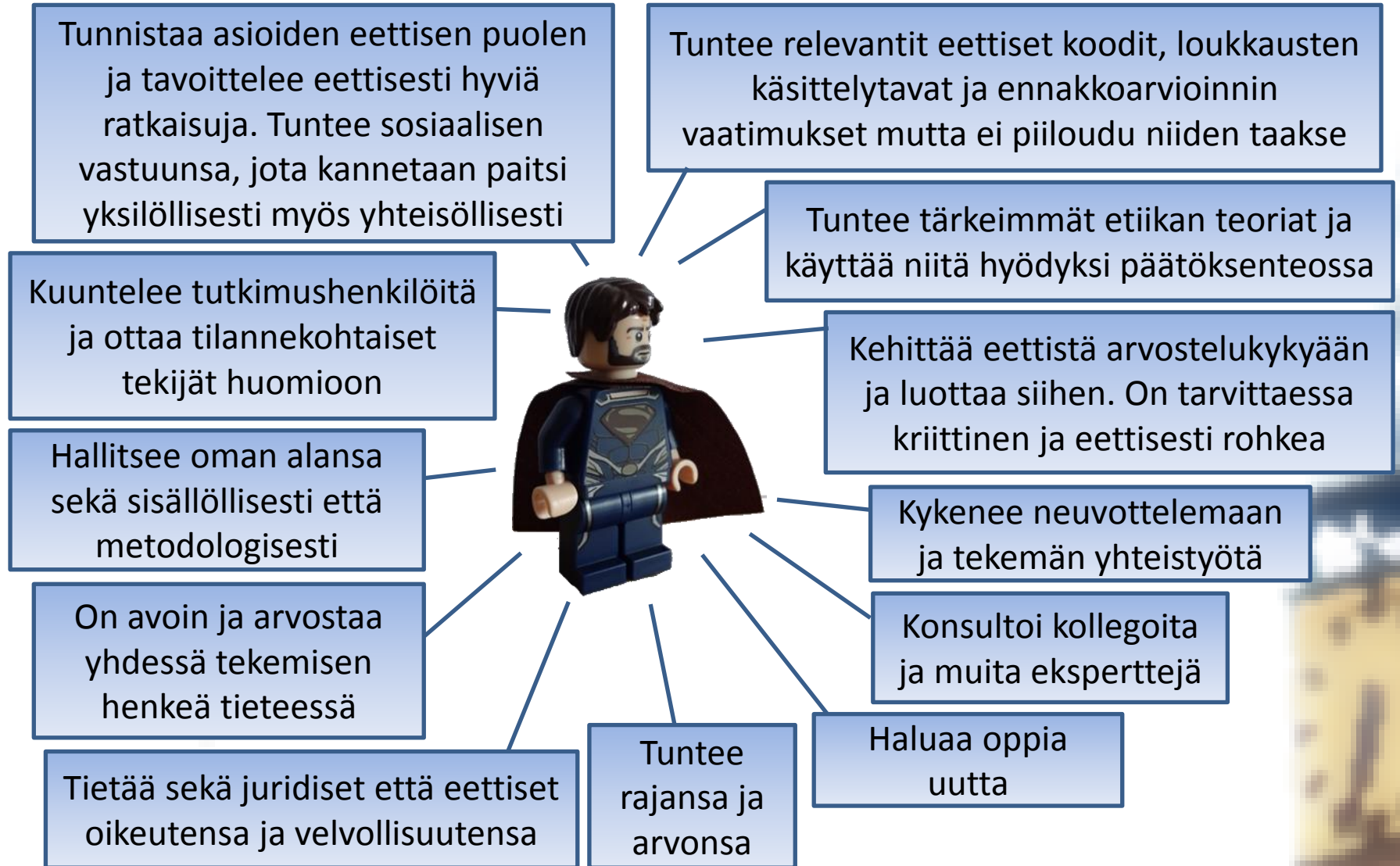
Hyväksi havaittuja käytäntöjä tutkimuseettisesta koulutuksesta

Keskiviikko 29.10.2014

Tieteiden talo, 405

Puheenjohtajana *Petteri Niemi*

Eettinen tutkija...

Eettinen tutkija...

**Näihin kaikkiin
asioihin pitäisi
kiinnittää huomiota
tieteen etiikan
koulutuksessa!**

Tunnistaa asioiden eettisen puolen ja tavoittelee eettisesti hyviä ratkaisuja. Tuntee sosiaalisen vastuunsa, jota kannetaan paitsi yksilöllisesti myös yhteisöllisesti

Tuntee relevantit eettiset koodit, loukkausten käsittelytavat ja ennakoarvioinnin vaatimukset mutta ei piiloudu niiden taakse

Tuntee tärkeimmät etiikan teorialaajien käyttämiä teorioita ja käyttää niitä hyödyksi päätöksenteossa

Kuuntelee tutkimusta ja ottaa tilannekohtaisesti huomioon tekijät huomioon

Tuntee eettistä arvostelukykyyään ja suhtautuu siihen. On tarvittaessa kriittinen ja eettisesti rohkea

Hallitsee oman alansa sisällöllisesti eettisesti ja metodologisesti

Osallistuu neuvottelemaan ja tekemään yhteistyötä

On avoin ja arvostaa yhdessä tekemisen henkeä tieteessä

Konsultoi kollegoita ja muita ekspertejä

Tietää sekä juridiset että eettiset oikeutensa ja velvollisuutensa

Tuntee rajansa ja arvonsa

Haluaa oppia uutta

Miten tutkija oppii..

- ..tuntemaan omat rajansa ja arvonsa?
 - Keskustelut olennaisessa roolissa
 - Mikä on tutkimuksen tarkoitus?
- ..eettistä reflektiota?
 - Hyvät esimerkit ja keissit apuun
 - Ryhmäkeskustelut tärkeitä
 - Oman tutkimuksen eettiset ongelmat keskusteluun
 - Verkko-oppimateriaalit tukena?

Ehdotuksia ja keskustelua

- Yleisiä verkkokursseja tarvitaan, mutta ne eivät voi korvata kontaktiopetusta ja tieteenalakohtaista eettistä opetusta
- Kollegiaalisuus – Miten sitä voitaisiin tukea?
- ”Etiikan mind map” avuksi kokonaisuuden hallintaan
- Etiikka (mm. koodit) voi ja pitää ajatella myös voimavaraksi!
- Etiikkapeli ”Dilemma-game” Rotterdamin yliopistosta kiinnostava innovaatio

Ehdotuksia ja keskustelua

- Tohtorinopiskelijoiden seurantaryhmät voisivat käsitellä myös etiikan asioita?
- Etiikkaosuuksia joka vähän paikkaan?
- Ohjaajilla on erityisasema tieteen etiikan edistämisessä. Miten tämä seikka voitaisiin ottaa huomioon tieteen etiikan opetuksessa?
- Kokonaisuuden koordinaatiota sekä yliopistotasolla että valtakunnallisella tasolla tarvittaisiin

Ehdotuksia ja keskustelua

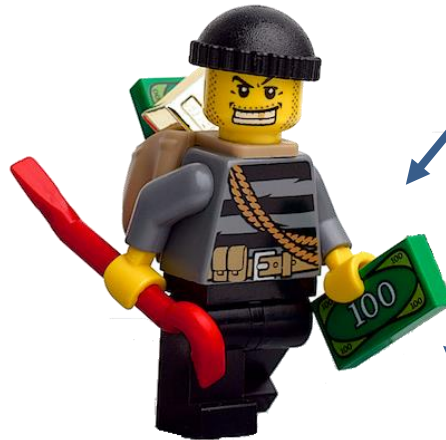
(Petteri Niemi)

- Etiikan teoriat

- Auttavat “sanoittamaan” intuitioita
- Tuovat tarkkuutta ja systemaattisuutta keskusteluun
- Auttavat joskus abstraktien periaatteiden ja konkreettisten tapausten kuilun ylittämässä
- Päätöksenteon apuvälineitä tapauksissa, joita eettiset ohjeistukset eivät kata
- Pitää toki opettaa käytännönläheisesti!

Eettisen toimijuuden erityiset haasteet

(Petteri Niemi)

Tilannekohtaisten tekijöiden vaikutus

Toiminnan rutiinisoituminen

Toiminnan hallinnointi

Heuristiikat ja irtautumis-mekanismit

Picture from stavos.nl ("bankrobbery")

Ryhmätyö tai portfoliotehtävä

(Petteri Niemi)

- Mitä haasteita toiminnan rutiinisoituminen aiheuttaa eettiselle käyttäytymiselle?

Pysähdy aina silloin tällöin
analysoimaan päivittäisiä
tieteen tekemisen tai
(opiskelemisen) **rutiinejasi!**

Esimerkki
tehtävä
Petteri
Niemi

Ryhmätyö tai portfoliotehtävä

(Petteri Niemi)

- Mitä erityisiä haasteita vallan läsnäolo aiheuttaa tutkimusetiikalle?

Sinun täytyy olla **tietoinen** työhösi vaikuttavista valtarakenteista ja sinun täytyy olla tietoinen erityisesti **omasta vallankäytöstä**

Esimerkki
tehtävä
Petteri
Niemi

Ryhmätyö tai portfoliotehtävä

(Petteri Niemi)

- Mitä kirjallisuudessa mainittuja heuristiikkoja käytän toistuvasti itse arvioinnissani ja päätöksenteossani? Mikä on niiden alkuperäinen konteksti? Toimivatko ne varmasti hyvin siinä kontekstissa, jossa teen tutkimustani, tässä ja nyt? Olisiko minun nyt käsillä olevassa tapauksessa syytä hylätä ne ja selvittää tarkat vastaukset?

**Esimerkki
tehtävä
Petteri
Niemi**

Moraaliset irtautumismekanismit

(Bandura 2002, 103)

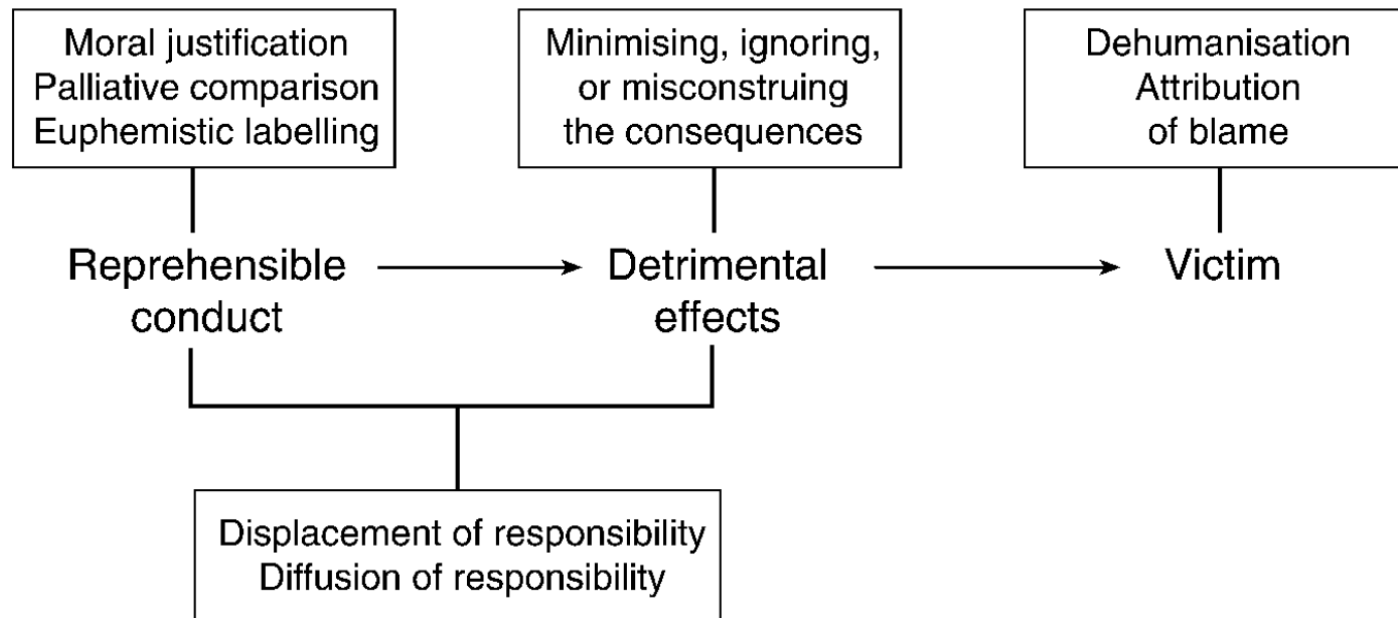

FIG. 1. Mechanism through which moral self-sanctions are selectively activated and disengaged from detrimental behaviour at different points in the self-regulatory process (Bandura, 1986).

Yhdistelmätehtävä

(Petteri Niemi)

- The Labin (<http://ori.hhs.gov/THELAB>) kaltaisia valmiita laadukkaita netistä löytyviä materiaaleja voidaan käyttää apuna. Opiskelijat etsivät ensin itse moraalisia irtautumismekanismeja jonkin The Labin päähenkilön tarinasta. Toisessa vaiheessa mekanismeja kartoitetaan yhdessä ryhmäkeskustelun avulla

**Esimerkki
tehtävä
Petteri
Niemi**

Yhdistelmätehtävä

(Petteri Niemi)

- Näiden kahden ensimmäisen vaiheen jälkeen oppilaat kykenevät tunnistamaan yleisimmät irtaantumismekanismit. Nyt heillä on hyvät valmiudet arvioida, mitä niistä he ovat itse käyttäneet lähimenneisyydessään

**Esimerkki
tehtävä
Petteri
Niemi**

Portfoliotehtävä

(Petteri Niemi)

- Ihmisten eettisessä käyttäytymisessä on suurta tilannekohtaista vaihtelua. Sinä et todennäköisesti ole poikkeus. Pysähdy hetkeksi analysoimaan sekä eettisiä menestyksiäsi että epäonnistumiasi. Mitkä tilannekohtaiset tekijät vaikuttivat niihin?
 - Kun olet tietoinen niistä, saatat seuraavalla kerralla havaita “pahat” tilannetekijät ajoissa minimoidaksesi niiden vaikutuksen. Voit myös yrittää maksimoida “hyviä” tilannetekijöitä

Esimerkki
tehtävä
Petteri
Niemi

Muuta

- Mahdollisia pedagogisia välineitä:
 - IAT:it (piilevät asenteet) opetuksen apuna
 - Pienet empiiriset kokeet (esim. tilannetekijät)
 - Toimeenpanosuunnitelmat (Auttaisivatko tilannekohtaisen vaihtelun tasaamisessa?)
 - Draamapedagogiikka (Minkälaisia tunteita on odotettavissa eettisesti haastavissa tilanteissa? Tuki moraaliselle rohkeudelle?)

Lähteitä

- Bandura, Albert (2002). "Selective Moral Disengagement in the Exercise of Moral Agency". *Journal of Moral Education*, Vol. 31, No 2.
- Clarkeburn, Henriikka & Arto Mustajoki (2007). "Tutkijan arkipäivän etiikka" (The Everyday Ethics of Researchers). Tampere: Vastapaino
- Doris, John & Stephen Stich (2014). "Moral Psychology: Empirical Approaches", Zalta, Edward N. (ed.) *The Stanford Encyclopedia of Philosophy* (Spring 2014 Edition)
<http://plato.stanford.edu/archives/spr2014/entries/moral-psych-emp/>
- Foucault, Michel (1982). "Afterword: The Subject and Power". In: Dreyfus, Hubert & Paul Rabinow (Eds.) *Michel Foucault: Beyond Structuralism and Hermeneutics: With an Afterword by Michel Foucault*. Brighton: The Harvester Press
- Galef, Julia (2011). "The Transplant Problem". Youtube (19.6.2014):
<http://www.youtube.com/watch?v=lyXQarVGBZA>
- Mason, Elinor (2011). "Value Pluralism". Zalta, Edward N. (ed.) *The Stanford Encyclopedia of Philosophy* (Fall 2011 Edition)
<http://plato.stanford.edu/archives/fall2011/entries/value-pluralism>
- Resnik, David B. (1998). *The Ethics of Science. An Introduction*. London & New York: Routledge
- Sunstein, Cass (2005). "Moral heuristics". *Behavioral and brain sciences* 28
- Tversky, Amos & Daniel Kahneman (1974). "Judgment under Uncertainty: Heuristics and Biases". *Science* Vol. 185 No.4157